

ПОРТФОЛІО ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОГНОЗУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

УДК 378.015.3

DOI: 10.12958/2227-2747-2025-2(189)-109-118

Степаненко Вікторія Іванівна,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
Волинського національного університету імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна.
stepanenko.viktoriia@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5793-3069>

Петрович Валерій Степанович,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
Волинського національного університету імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна.
petrovich.valeriy@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-4955-2642>

Для цитування: Степаненко В. І., Петрович В. С. Портфоліо як інструмент прогнозування професійного розвитку соціального педагога. *Освіта та педагогічна наука*. 2025. № 2(189). С. 109–118. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2025-2\(189\)-109-118](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2025-2(189)-109-118).

References (стандарт APA): Stepanenko, V. I., & Petrovych, V. S. (2025). Portfolio as a Tool for Prognostication of the Professional Development of a Social Teacher. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 2(189), 109–118. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2025-2\(189\)-109-118](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2025-2(189)-109-118) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. В умовах освітніх трансформацій особливого значення набуває підготовка соціальних педагогів з високим рівнем професіоналізму й мотивації, здатних опановувати нові технології, адаптуватися до мінливих умов праці, аналізувати свою професійну діяльність і прогнозувати її результат (Дмитрук, 2023; Бахмат, 2014). Важливим методологічним орієнтиром у цьому контексті постає акмеологічний підхід до прогнозування й проектування професійної діяльності (Дубасенюк, Вознюк, 2024), який спонукає особистість до прогресивного саморозвитку, самоорганізації і професійного само-

вдосконалення (Ніколаєску, 2012). Також слід ураховувати, що «процес професійного становлення особистості повинен розглядатися з урахуванням специфіки професійної сфери, до якої вона належить» (Вірна, Шкарлатюк, 2011). Відповідно, провідна роль в ефективній самореалізації соціального педагога повинна відводитися прогнозуванню й проектуванню його професійної діяльності, особистісних властивостей і здібностей.

Портфоліо як інструмент прогнозування, який акцентує увагу на самопізнанні, самоаналізі, самопрезентації, осмисленні перебігу подій та умов власної професійної діяльності, може стати основою мотиваційної діяльності і допомогти формуванню особистості соціального педагога (Бахмат, 2014; Дубасенюк, Вознюк, 2024).

Аналіз актуальних досліджень. Лінія розгляду прогностичної спрямованості діяльнісних зусиль фахівця охоплює дослідження, що присвячені: вивченню закономірностей формування висококваліфікованого фахівця як суб'єкта професійної діяльності; побудові образу мети виконуваної ним діяльності і засобів, потрібних для її досягнення; передбаченню кінцевого результату відповідної діяльності (Вірна, Шкарлатюк, 2011).

Одним із інноваційних особистісно зорієнтованих інструментів навчання студентів у ЗВО, прогнозування їхнього професійного розвитку є портфоліо (Нечипорук, 2014; Koponchuk, 2018). Зокрема, шляхом аналізу авторами теоретичних і практичних напрацювань портфоліо репрезентовано як: власну вебсторінку кожного учасника освітнього процесу з якісними і кількісними показниками їхньої освітньої діяльності (Буйницька, 2021; Морзе, Варченко-Троценко, 2016); вагомий інструмент формування системи знань із певного освітнього компонента, підбір матеріалів із різних інформаційних джерел на певну тему в контексті підготовки майбутніх соціальних педагогів (Нечипорук, 2014); педагогічну стратегію, що заохочує здобувачів освіти до рефлексії та оцінки свого навчального досвіду, передбачає їхню підготовку до пошуку роботи і працевлаштування, а також допомогу викладачам оцінювати та вдосконалювати освітню програму (Alvarez, Moxley, 2004); специфічний інструмент планування, оцінки та документування характеру, обсягу і якості навчання під час та після отримання формальної освіти в університеті, який є надзвичайно важливим для того, щоб допомогти здобувачу освіти стати професіоналом у своїй галузі, а професіоналу переглянути свій досвід, підвищувати свою кваліфікацію протягом життя в процесі динамічних змін, під

час практичної діяльності, проходження стажування (Courmoyer, Stanley, 2001).

Аналіз зазначених та інших джерел літератури засвідчив відсутність єдності серед науковців щодо трактування методу портфоліо, зміщення акценту освітнього процесу на самостійну роботу здобувачів вищої освіти, поєднання знань, досліджень і практики, що зумовлює необхідність проведення додаткових досліджень з означеної проблеми, навчання майбутніх соціальних педагогів адекватного сприйняття й розуміння своїх переваг і недоліків, формування в них здатності до рефлексії, розвитку професійних й особистісних якостей та здібностей (Грицай, 2011; Eberhard Karls Universität Tübingen, 2025).

Мета статті – окреслити особливості застосування портфоліо як інструменту прогнозування професійного розвитку соціального педагога.

Методологія та методи дослідження. Основу дослідження становить акмеологічний підхід до прогнозування професійної діяльності, який інтегрує компетентнісний, гуманістичний, культурологічний, системний, діяльнісний, особистісно зорієнтований, рефлексивний та інші підходи (Дубасенюк, Вознюк, 2024). Для визначення сутності портфоліо, окреслення особливостей його застосування використано методи аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації, порівняння, прогнозування, моделювання, проєктування.

Виклад основного матеріалу.

Аналіз дефініцій портфоліо показав, що залежно від змісту його розглядають як:

- засіб, інструмент, метод, форму: мотивації і стимулювання творчої активності й самоосвіти; оцінювання ефективності / результативності будь-якої достатньо тривалої в часі та складної за змістом діяльності; самопрезентації й кар'єрного зростання; моніторингу й оцінювання професійного розвитку;
- зібрання зразків робіт і документів, що підтверджують результати діяльності та ілюструють можливості і досягнення їх власника;
- комплект / набір матеріалів, які відповідно до поставленої мети систематизують та

ілюструють процес безперервної самооцінки і корекції результатів та досягнень;

- технологію саморозвитку і самовдосконалення;
- показ досягнень у професійній діяльності;
- формалізований і скомпонований відповідним чином комплекс документальних матеріалів: довідки; звіти; протоколи; публікації; реферати; курсові, випускні кваліфікаційні, дисертаційні роботи; нормативні документи; фото-, кіно-, відео-, аудіоматеріали в паперовому та електронному вигляді (Бахмат, 2014).

Серед метафоричних визначень портфоліо виокремлюють: «досьє», «портфель», «колекція» досягнень; «папка спеціаліста»; «тека для важливих документів»; «автобіографічний нарис»; «візитна картка» та ін. (Грицай, 2011; Шевчук, 2024).

Загалом трактування методу портфоліо представлено в таких площинах. Його визначають як: систематичний збір напрацювань задля моніторингу знань та вмінь; узагальнення інформації задля документування досягнень здобувача освіти за визначений проміжок часу; колекцію певної галузі (Мельник, 2016); одну із сучасних технологій узагальнення професійної діяльності, що дозволяє оцінити процес і результати власної роботи (Фамільярська, 2019); інструмент професійного зростання фахівця, який дозволяє фіксувати не лише його старання та успіхи у визначених видах діяльності, але й активізувати аналітичні здібності через самостійне зіставлення підсумків власної діяльності зі встановленими стандартними критеріями (Ісаєва, Алексєєва, 2021).

Портфоліо є однією з аутентичних форм оцінювання, де передбачено зсув акценту з оцінки на самооцінку. Його основні функції:

- цілепокладання – наявність близьких і перспективних цілей;
- накопичувальна – набір матеріалів, у якому зафіксовано досягнення в хронологічному порядку,
- діагностична – фіксація змін і зростання за певний період часу;

• змістовна – розкриття всього спектру виконуваних робіт;

• презентаційна – участь у конкурсних процедурах, демонстрація вмінь вирішувати завдання власної професійної діяльності, вибирати стратегію і тактику професійної поведінки;

• рефлексивна – опис власного досвіду професійної діяльності;

• проєктна – планування подальшої діяльності на основі аналізу й узагальнення матеріалів портфоліо;

• модельна – динаміка розвитку соціального педагога, результати його самореалізації;

• рейтингова – показ професіоналізму, оцінка важливості, популярності, успішності або значущості результатів діяльності фахівця;

• мотиваційна – заохочення результатів діяльності, самоосвіти і саморозвитку;

• стимулювальна – накопичення інформації, необхідної для реального представлення результатів своєї діяльності, бачення своїх резервів, стимулювання творчої активності, безперервного самовдосконалення (Бахмат, 2014).

Виокремлюють різні типи портфоліо, які класифікуються за критеріями мети, структури, компонентного і кількісного складу, результатів діяльності тощо. Так, *залежно від мети створення* виокремлюють: особисте портфоліо (професійний портрет, резюме); портфоліо-звіт (презентація, щоденник індивідуальних робіт, виступ, творчий звіт); портфоліо-самооцінку (демонстрація позитивних і негативних сторін діяльності фахівця, що слугує базисом для прогнозування його професійного розвитку). *За метою використання* вирізняють: портфоліо досягнень; портфоліо особистісного розвитку; портфоліо проєкту / програми; портфоліо освітнього компонента.

За сферою діяльності портфоліо поділяють на освітні (портфоліо здобувача освіти, випускника) і професійні (портфоліо фахівця, педагогічного, адміністративного працівника); *за учасниками діяльності* – індивідуальні і групові (портфоліо групи, кафедри, інституту, університету); *за результатами діяльності* – практико, проблемно зорієнтовані, проблемно-дослідниць-

кі, тематичні портфоліо. *За типом інформації* виокремлюють: портфоліо документів; портфоліо робіт; портфоліо відгуків; *за носієм інформації* – паперові, електронні, вебпортфоліо. Крім того, інформація у портфоліо може бути представлена в різних форматах – аудіо, відео, графічна інформація, анімація, текст, діаграми, графіки тощо. Серед форм портфоліо також виокремлюють паспорт компетенцій і кваліфікації; Європейське мовне портфоліо (Гавриленко, 2022; Ісаєва, Алексеева, 2021; Карп'юк, 2008; Лютий, 2017; Про затвердження Випуску 80 «Соціальні послуги», 2017; Про затвердження переліку паспортів у галузі педагогічних наук, 2006; Шевчук-Клюжева, 2022; Шевчук, 2024).

Структура портфоліо може бути різною залежно від його типу, інтересів і потреб фахівця, його уявлень про те, що повинно бути включене у портфоліо. О. Ісаєва і Р. Алексеева пропонують такі елементи, які повинні враховуватися при укладанні портфоліо: міркування, умовивід, уточнення, оцінювання, пояснення, аналіз, інтерпретація. Також дослідниці зазначають, що самооцінка і рефлексія є фундаментальними характеристиками мотиваційної діяльності фахівця, які можуть сприяти його особистісному розвитку, стимулюючи до самоосвіти, саморозвитку й удосконалення професійної підготовки. Зокрема, основними складниками контенту власного професійного розвитку фахівця можуть бути: самоаналіз; самовдосконалення; самореалізація; самомотивація; самовизначення; самовираження; самопрезентація. Наочність педагогічного продукту, який представлено в портфоліо, допомагає встановити зв'язки між попереднім і сьогочасним досвідом, наявними досягненнями, визначити «періоди зростання», урахувати результати, здобуті в навчальній, методичній, дослідницькій, суспільній та інших видах діяльності, провести моніторинг запланованих результатів практичних навичок (Ісаєва & Алексеева, 2021).

Так, у портфоліо здобувачів освіти в процесі професійної підготовки багато уваги приділяється самоаналізу особистісної і професійної діяльності, визначенню її перспектив, відобра-

женню результативних характеристик особистісного і професійного самовдосконалення (Дубасенюк, Вознюк, 2024).

Наведемо приклад застосування портфоліо у професійній підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки, спеціальність «Соціальна робота», освітньо-професійна програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка». Відповідна освітньо-професійна програма побудована на принципах студентоцентрованого, проблемно зорієнтованого, інтерактивного, практико зорієнтованого навчання та передбачає застосування акмеологічного, системного, компетентнісного, діяльнісного, проблемно-пошукового, особистісно зорієнтованого та інших підходів. Навчання здобувачів освіти спрямоване на формування компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних соціальних і соціально-педагогічних проблем, формування індивідуальної траєкторії навчання тощо (Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024).

У межах практичної підготовки цієї освітньо-професійною програмою передбачено проходження професійно зорієнтованої практики, яка має на меті поглиблення теоретичної підготовки здобувачів освіти щодо використання методів і технологій, застосування інноваційних форм організації роботи у сфері майбутньої професії, удосконалення й розвиток готовності до практичної професійної діяльності. Одним із завдань є вдосконалення комплексу особистісних і професійних якостей у процесі практичної діяльності. Також передбачено формування в здобувачів вищої освіти здатностей виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей професійної діяльності; професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.

Серед особливостей підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота. Соціальна педагогіка» слід виокремити формування навичок *soft skills*. Зокрема,

під час проходження професійно зорієнтованої практики в здобувачів освіти передбачено формування таких навичок *soft skills*, як уміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін, самоорганізація тощо.

Складання професійного портфоліо є одним із індивідуальних завдань, яке повинен виконати здобувач вищої освіти під час проходження професійно зорієнтованої практики. Воно подається у формі есе, присвяченому власному професійному розвитку здобувача освіти як професіонала: мотиви вибору професії; етапи професійного й особистісного зростання; досягнуті результати; професійні вподобання; перспективи працевлаштування і професійної кар'єри; фотодокументи, грамоти, дипломи, авторські розробки, малюнки, вірші, наукові роботи, публікації тощо (Бичук, 2024).

У монографії О. Буйницької «Система педагогічного проєктування інформаційно-освітнього середовища для здійснення підготовки майбутніх соціальних педагогів» представлено приклади е-портфоліо: університету; кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи; викладачів кафедри; проєкт «Портфоліо здобувача освіти», де кожен здобувач має можливість створення та наповнення власного портфоліо під час періоду навчання в університеті; шаблон і приклад «Портфоліо соціального педагога» (Буйницька, 2021). Ще одним прикладом можуть слугувати портфоліо соціальних педагогів, які представлені на сайті психологічної служби у системі освіти України, вкладка «Траєкторія професійного розвитку фахівців психологічної служби» (Центр практичної психології сектор «Навчально-методичний центр психологічної служби» РНМЦ, 2019).

Важливим є вміння презентувати результати власної професійної діяльності. У цьому аспекті практики надають цінні поради, які рекомендують урахувувати під час складання портфоліо:

- продумати ілюстрації, вислови, цитати, які допоможуть розкрити власну особистість;
- продемонструвати дійсно важливе з власного досвіду діяльності;

- не перевантажувати презентацію великим за обсягом текстом, застосовувати короткі речення і схеми, які завжди можна доповнити словесно;

- не розміщувати на слайдах велику кількість фото чи картинок – краще дві-три великих, ніж шість-вісім маленьких;

- не зловживати спецефектами, які можуть роздратувати глядача, ніж викликати в нього захоплення;

- використовувати контрастні кольори фону і тексту;

- підготувати презентацію заздалегідь, а не за день до виступу (Управління освіти, 2016).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, особливості використання портфоліо як інструменту професійного розвитку соціального педагога полягають у тому, що портфоліо може розглядатися в таких аспектах: систематичний збір напрацювань задля моніторингу знань та вмінь здобувачів освіти; узагальнення інформації задля документування досягнень особистості за визначений проміжок часу; фіксування не лише старань та успіхів особистості у визначених видах діяльності, але й активізація аналітичних здібностей через самостійне зіставлення підсумків власної діяльності зі встановленими стандартними критеріями; планування, оцінка та документування характеру, обсягу і якості навчання під час та після здобуття формальної вищої освіти; безперервна самооцінка соціальним педагогом власної професійної діяльності, корекція результатів і досягнень, самоаналіз, самовдосконалення, самореалізація, самомотивація, самовизначення, самовираження, самопрезентація в процесі власного професійного розвитку. Відповідно, структура портфоліо може бути зумовлена його типом, інтересами і потребами, досвідом і результатами діяльності певного фахівця, які можуть бути представлені у вигляді якісних і кількісних показників, що допомагають побачити переваги і недоліки, коригувати власний професійний розвиток, визначати перспективи відповідного розвитку в контексті врахування сучасних тенденцій освіти протягом життя, поєднання знань, досліджень і практики.

Література

Буйницька О. П. Система педагогічного проектування інформаційно-освітнього середовища для здійснення підготовки майбутніх соціальних педагогів : монографія. Київ : Ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 568 с.

Вірна Ж., Шкарлатюк К. Професійний прогноз: методологія та практика. *Психологія і суспільство*. 2011. № 1. С. 122–137.

Волинський національний університет імені Лесі Українки. Освітньо-професійна програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота. 2024. 16 с. URL: <https://salo.li/09229EC>

Гавриленко С. О. Особливості ведення службової документації соціального педагога закладу освіти. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 55 с.

Грицай Н. Б. Методичне портфоліо як засіб формування рефлексивних здібностей майбутніх учителів біології. *Вища освіта України. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2011. № 3. Т. II. С. 45–55.

Дмитрук Ю. О. Матеріал: «Портфоліо як інструмент моніторингу професійних досягнень педагога». *Всеосвіта. Бібліотека методичних матеріалів*. 2023. URL: <https://vseosvita.ua/library/portfolio-yak-instrument-monitorynhu-profesiinykh-dosyahnenn-pedahoha-677940.html>

Дубасенюк О., Вознюк О. Методологія впровадження акмеологічної концепції професійного розвитку майбутнього педагога з орієнтацією на духовне й моральне та інтелектуальне зростання особистості. *Нові технології навчання*. 2024. № 98. С. 58–65. DOI: <https://doi.org/10.52256/2710-3560.98.2024.98.07>

Європейське Мовне Портфоліо : методичне видання / уклад. О. Карп'юк. Тернопіль : Лібра Терра, 2008. 112 с.

Ісаєва О., Алексєєва Р. Е-портфоліо вчителя середньої школи як технологія професійного зростання. *Молодь і ринок*. 2021.

№ 2(188). С. 55–59. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.230489>

Лютій В. П. Паспорт спеціальності 231 «Соціальна робота»: матеріали круглого столу «Запровадження програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи» (Київ, АПСВТ, 25 жовтня 2017 р.). URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Lutyi_RT2.pdf

Мельник М. Портфоліо як альтернативний метод ідентифікації обдарованості. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2016. Вип. 2. С. 81–85.

Моделювання портфоліо педагога : навчально-методичний посібник / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; уклад. Н. В. Бахмат. 2-ге вид., переробл. і доповн. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2014. 72 с.

Морзе Н. В., Варченко-Троценко Л. О. Е-портфоліо як інструмент відкритості та прозорості освітньої діяльності сучасного університету. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. Т. 52. Вип. 2. С. 62–80. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v52i2.1395>

Нечипорук Л. Портфоліо-технологія як інноваційна особистісно орієнтована технологія навчання у ВНЗ. *Нова педагогічна думка*. 2014. № 1. С. 22–25.

Ніколаєску І. О. Практичні основи акмеологічного розвитку особистості в умовах освітньо-інформаційного простору : навчально-методичний посібник. Черкаси : ОШПОПІ, 2012. 54 с.

Про затвердження Випуску 80 «Соціальні послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників: Наказ Мінсоцполітики від 29.03.2017 р. № 518. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0518739-17#Text>

Про затвердження переліку паспортів у галузі педагогічних наук: Постанова ВАК України від 14.09.2006 р. № 6-06/8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v06-0330-06#Text>

Силабус виробничої практики «Практика професійно-орієнтована» підготовки магістра спеціальності 231 Соціальна робота освітньо-

професійної програми «Соціальна робота. Соціальна педагогіка» / розробн. І. О. Бичук. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. 12 с. URL: <https://salo.li/D11950B>

Управління освіти виконавчого комітету Обухівської міської ради. Портфоліо як засіб відслідковування професійного прогресу, представлення діяльності і професійного розвитку педагогів. 2016. URL: <https://ouo.gov.ua/694-portfolio-yak-zasib-vidslidkovuvannya-profesijnogo-progresu-predstavlennya-diyalnosti-i-profesijnogo-rozvitku-pedagogiv>

Фамільярська Л. Л. Особливості створення вчителем професійного е-портфоліо. *Житомирщина педагогічна. Електронний науково-методичний журнал*. 2019. № 1(13). URL: <https://imso.zippo.net.ua/?p=1529>

Центр практичної психології сектор «Навчально-методичний центр психологічної служби» РНМЦ. Психологічна служба закладів освіти. Траєкторія професійного розвитку фахівців психологічної служби. 2019. URL: <https://salo.li/CD39e9d>

Шевчук-Клюжева О. Моє перше Європейське мовне портфоліо / за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти. *Council of Europe*, 2022. 28 с. URL: http://shevchuk-kliuzheva.com/materials/Shevchuk-Kliuzheva_European-language-portfolio.pdf

Шевчук С. Технологія портфоліо у педагогічній діяльності: електронний навчальний курс. Біла Церква : БІНПО, 2024. 19 с. URL: https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/5_ЕНК-Технологія-портфоліо-Шевчук-1.pdf

Alvarez A. R., Moxley D. P. The Student Portfolio in Social Work Education. *Journal of Teaching in Social Work*. 2004. Vol. 24. Issue 1-2. P. 87–103. DOI: https://doi.org/10.1300/J067v24n01_06

Cournoyer B. R., Stanley M. J. The Social Work Portfolio: Planning, Assessing, and Documenting Lifelong Learning in a Dynamic Profession (Field/Practicum/Internship). Cengage Learning, 2002. 128 p.

Kononchuk A. Portfolio technology as a means of forming professional competencies for

future social sphere workers. *Social Work & Education*. 2018. Vol. 5. № 2. P. 52–65. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.18.2.6>

Eberhard Karls Universität Tübingen. Forschung und Entwicklung in der Sozialpädagogik / Sozialen Arbeit (Master of Arts)*. 2025. URL: <https://uni-tuebingen.de/fakultaeten/wirtschafts-und-sozialwissenschaftliche-fakultaet/faecher/fachbereich-sozialwissenschaften/erziehungswissenschaft/abteilungen/sozialpaedagogik/masterstudiengang/>

References

Buinytska, O. P. (2021). Systema pedahohichnoho proiektuvannia informatsiinoosvitnoho seredovyshcha dlia zdiisnennia pidhotovky maibutnikh sotsialnykh pedahohiv [System of Pedagogical Design of Information and Educational Environment for Training Future Social Educators]. Kyiv: Un-t im. B. Hrinchenka [in Ukrainian].

Virna, Z., & Shkarlatiuk, K. (2011). Profesiinyi prohnoz: metodolohiia ta praktyka [Professional Prognosis: Methodology and Practice]. *Psykholohiia i suspilstvo – Psychology & Society*, 1, 122–137 [in Ukrainian].

Lesya Ukrainka Volyn National University (2024). Osvitno-profesiina prohrama «Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika» druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu 231 Sotsialna robota haluzi znan 23 Sotsialna robota [Educational and Professional Program ‘Social Work. Social Pedagogy’ of the Second (Master’s) Level of Higher Education in the Specialty 231 Social Work of the Field of Knowledge 23 Social Work]. Retrieved from <https://salo.li/09229EC> [in Ukrainian].

Havrylenko, S. O. (2022). Osoblyvosti vedennia sluzhbovoi dokumentatsii sotsialnoho pedahoha zakladu osvity [Features of Maintaining Official Documentation of a Social Educator of an Educational Institution]. Sumy: NVV KZ SOIPPO [in Ukrainian].

Hrytsai, N. B. (2011). Metodychne portfolio yak zasib formuvannia refleksyvnnykh zdibnostei maibutnikh uchyteliv biolohii [Methodological Portfolio as a Means of Forming Reflective

Abilities of Future Biology Teachers]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher Education of Ukraine*, 3(2), 45–55 [in Ukrainian].

Dmytruk, Y. O. (2023). Material: «Portfolio yak instrument monitorynhu profesiinykh dosiahnen pedahoha» [Material: «Portfolio as a Tool for Monitoring a Teacher's Professional Achievements»]. *Vseosvita*. Retrieved from <https://vseosvita.ua/library/portfolio-yak-instrument-monitorynhu-profesiinykh-dosyahnen-pedahoha-677940.html> [in Ukrainian].

Dubasienuk, O., & Vozniuk, O. (2024). Metodolohiia vprovadzhennia akmeolohichnoi kontseptsii profesiinoho rozvytku maibutnoho pedahoha z oriiantatsiieiu na dukhovne y moralne ta intelektualne zrostantia osobystosti [Methodology for Implementing the Acmeological Concept of Professional Development of a Future Teacher with an Orientation towards the Spiritual, Moral and Intellectual Growth of the Individual]. *Novi tekhnolohii navchannia – New Learning Technologies*, 98, 58–65. DOI: <https://doi.org/10.52256/2710-3560.98.2024.98.07> [in Ukrainian].

Karpyuk, O. (2008). Yevropeiske Movne Portfolio [European Language Portfolio]. Ternopil: Libra Terra [in Ukrainian].

Isaieva, O., & Aleksieieva, R. (2021). E-portfolio vchytelia serednoi shkoly yak tekhnolohiia profesiinoho zrostantia [E-portfolio of a secondary school teacher as a technology for professional growth]. *Molod i rynok – Youth & Market*, 2(188), 55–59. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.230489> [in Ukrainian].

Liutyi, V. P. (2017). Pasport spetsialnosti 231 «Sotsialna robota»: materialy kruhloho stolu «Zaprovdzhennia prohram pidhotovky doktoriv filosofii z sotsialnoi roboty» [Passport of Specialty 231 «Social Work»: Materials of the Round Table «Implementation of Programs for Training Doctors of Philosophy in Social Work»]. (Kyiv, APSVT, October, 25, 2017). Retrieved from https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Lutyi_RT2.pdf [in Ukrainian].

Melnyk, M. (2016). Portfolio yak alternatyvnyi metod identyfikatsii obdarovanosti [Port-

folio as an Alternative Method of Identifying Giftedness]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy – Pedagogical Innovation: Ideas, Realities, Perspectives*, 2, 81–85 [in Ukrainian].

Bakhmat, N. V. (2014). Modeliuvannia portfolio pedahoha [Modeling a Teacher's Portfolio: Teaching and Methodical Manual]. Kamianets-Podilskyi: PP Buynytskyi O. A. [in Ukrainian].

Morze, N. V., & Varchenko-Trotsenko, L. O. (2016). E-portfolio yak instrument vidkrytosti ta prozorosti osvitnoi diialnosti suchasnoho universytetu [E-Portfolio as a Tool for Openness and Transparency of Educational Activities of a Modern University]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information Technologies and Learning Tools*, 52(2), 62–80. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v52i2.1395> [in Ukrainian].

Nechyporuk, L. (2014). Portfolio-tekhno-lohiiia yak innovatsiina osobystisno oriiantovana tekhnolohiia navchannia u VNZ [Portfolio Technology as an Innovative Personally Oriented Technology of Learning in Higher Education Institutions]. *Nova pedahohichna dumka – New Pedagogical Thought*, 1, 22–25 [in Ukrainian].

Nikolaiesku, I. O. (2012). Praktychni osnovy akmeolohichnoho rozvytku osobystosti v umovakh osvitno-informatsiinoho prostoru [Practical Foundations of Acmeological Personality Development in the Conditions of the Educational and Information Space]. Cherkasy: OShPOPP [in Ukrainian].

Pro zatverdzhennia Vypusku 80 «Sotsialni posluhy» Dovidnyka kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv: Nakaz Minsotspolityky vid 29.03.2017 r. № 518 [On Approval of Issue 80 «Social Services» of the Handbook of Qualification Characteristics of Employee Professions: Order of the Ministry of Social Policy dated March 29, 2017 No. 518. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0518739-17#Text> [in Ukrainian].

Pro zatverdzhennia pereliku pasportiv u haluzi pedahohichnykh nauk: Postanova VAK Ukrainy vid 14.09.2006 r. № 6-06/8 [On Approval of the List of Passports in the Field of Pedagogical Sciences: Resolution of the Higher Attestation Commission of Ukraine dated September 14, 2006

No. 6-06/8]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v06-0330-06#Text> [in Ukrainian].

Bychuk, I. O. (Ed.). (2024). Sylabus vyrobnychoi praktyky «Praktyka profesiino-oriento-ovana» pidhotovky mahistra spetsialnosti 231 Sotsialna robota osvithno-profesiinoi prohramy «Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika» [Syllabus «Professionally-Oriented Practice» for the Master's Degree in specialty 231 Social Work of the Educational and Professional Program «Social Work. Social Pedagogy»]. Lutsk: Volynskyi natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky. Retrieved from <https://salo.li/D11950B> [in Ukrainian].

Department of Education of the Executive Committee of the Obukhiv City Council (2016). Portfolio yak zasib vidslidkovuvannya profesiinoho prohresu, predstavlennia diialnosti i profesiinoho rozvytku pedahohiv [Portfolio as a Means of Tracking Professional Progress, Presenting the Activities and Professional Development of Teachers]. Retrieved from <https://ouo.gov.ua/694-portfolio-yak-zasib-vidslidkovuvannya-profesijnogo-progresu-predstavlennya-diyalnosti-i-profesijnogo-rozvitku-pedagogiv> [in Ukrainian].

Familiarska, L. L. (2019). Osoblyvosti stvo- rennia vchytelem profesiinoho e-portfolio [Features of Creating a Professional E-Portfolio by a Teacher]. *Zhytomyrshchyna pedahohichna – The Zhytomyr Region is Pedagogical*, 1(13). Retrieved from <https://imso.zippo.net.ua/?p=1529> [in Ukrainian].

Tsentr praktychnoi psykholohii sektor «Navchalno-metodychnyi tsentr psykholohichnoi sluzhby» RNMTs. Psykholohichna sluzhba zakladiv osvity. Traiektoriia profesiinoho rozvytku fakhivtsiv psykholohichnoi sluzhby [Centre of Practical Psychology sector 'Educational and Methodological Centre of Psychological Service' of the RNMC. Psychological service of educational institutions. Trajectory of professional development of psychological service specialists]. (2019). Retrieved from <https://salo.li/CD39e9d> [in Ukrainian].

Shevchuk-Kliuzheva, O. (2022). Moie per- she Yevropeiske movne portfolio [My first Euro- pean Language Portfolio] / According to the Euro- pean Language Education Guidelines. *Council of*

Europe. Retrieved from http://shevchuk-kliuzheva.com/materials/Shevchuk-Kliuzheva_European-language-portfolio.pdf [in Ukrainian].

Shevchuk, S. (2024). Tekhnolohiia portfo- lio u pedahohichnii diialnosti [Portfolio Technol- ogy in Pedagogical Activity]. Bila Tserkva: BINPO. Retrieved from https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/5_EHK-Технологія-портфоліо-Шевчук-1.pdf [in Ukrainian].

Alvarez, A. R., & Moxley, D. P. (2008). The Student Portfolio in Social Work Education. *Journal of Teaching in Social Work*, 24(1-2), 87–103. DOI: https://doi.org/10.1300/J067v24n01_06 [in English].

Cournoyer, B. R., & Stanley, M. J. (2001). The Social Work Portfolio: Planning, Assessing, and Documenting Lifelong Learning in a Dynamic Profession (Field/Practicum/Internship). Cengage Learning [in English].

Kononchuk, A. (2018). Portfolio technology as a means of forming professional competencies for future social sphere workers. *Social Work & Education*, 5(2), 52–65. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.18.2.6> [in English].

Eberhard-Karls-Universität Tübingen (2025). Forschung und Entwicklung in der Sozialpädagogik / Sozialen Arbeit (Master of Arts)* [Research and Development in Social Pedagogy / Social Work (Master of Arts)*]. Retrieved from <https://uni-tuebingen.de/fakultaeten/wirtschafts-und-sozialwissenschaftliche-fakultaet/faecher/fachbereich-sozialwissenschaften/erziehungswissenschaft/abteilung-en/sozialpaedagogik/masterstudiengang/> [in German].

Степаненко В. І., Петрович В. С. Порт- фоліо як інструмент прогнозування професій- ного розвитку соціального педагога

У статті зазначено, що одним із іннова- ційних особистісно зорієнтованих інструментів прогнозування професійного розвитку фахівця є портфоліо.

Портфоліо може розглядатися в таких ас- пектах: систематичний збір напрацювань задля моніторингу знань та вмінь здобувачів освіти;

узагальнення інформації задля документування досягнень особистості за визначений проміжок часу; фіксування не лише старань та успіхів особистості у визначених видах діяльності, але й активізація аналітичних здібностей через самостійне зіставлення підсумків власної діяльності зі встановленими стандартними критеріями; планування, оцінка та документування характеру, обсягу і якості навчання під час та після здобуття формальної освіти в закладі вищої освіти; безперервна самооцінка соціальним педагогом власної професійної діяльності, корекція результатів і досягнень, самоаналіз, самовдосконалення, самореалізація, самомотивація, самовизначення, самовираження, самопрезентація у процесі власного професійного розвитку.

Визначено, що зміна структури портфоліо може бути зумовлена його типом, інтересами і потребами, досвідом і результатами діяльності певного фахівця, які представлені у вигляді якісних і кількісних показників, що допомагають побачити переваги і недоліки, коригувати власний професійний розвиток, визначати перспективи відповідного розвитку в контексті врахування сучасних тенденцій освіти протягом життя, поєднання знань, досліджень і практики.

Ключові слова: акмеологічний підхід, портфоліо, прогнозування, професійний розвиток, соціальний педагог.

Stepanenko V. I., Petrovych V. S. Portfolio as a Tool for Prognostication of the Professional Development of a Social Teacher

The article states that one of the innovative, personally-oriented tools for prognosticating the professional development of a specialist is the portfolio. Attention is drawn to the lack of unity among

scholars regarding the interpretation of the portfolio method, and the features of its use in the context of prognosticating the professional development of a social teacher are outlined. These features include the fact that a portfolio can be considered in the following aspects: systematic collection of achievements for monitoring the knowledge and skills of education seekers; generalization of information to document the achievements of an individual over a certain period of time; recording not only the efforts and successes of an individual in specific types of activity, but also the activation of analytical abilities through independent comparison of the results of one's own activities with established standard criteria; planning, assessment, and documentation of the nature, scope, and quality of education during and after formal education in higher education institutions; continuous self-assessment by the social educator of their own professional activities, correction of results and achievements, self-analysis, self-improvement, self-realization, self-motivation, self-determination, self-expression, and self-presentation in the process of their own professional development.

It has been determined that changes in the structure of the portfolio may be due to its type, interests and needs, experiences, and results of the activities of a particular specialist, which are presented in the form of qualitative and quantitative indicators. These indicators help to identify advantages and disadvantages, adjust one's professional development, and determine the prospects for further development, considering modern trends in lifelong education, as well as the integration of knowledge, research, and practice.

Keywords: acmeological approach, portfolio, prognostication, professional development, social teacher.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

